

Miljø- og
Fødevarerministeriet

Folketingets Europaudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 4. november 2020
MFVM 158

Ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestillings besvarelse af spørgsmål nr. 4 (KOM (2018) 0392) stillet 28. oktober efter ønske fra Anne Valentina Berthelsen (SF).

Spørgsmål nr. 4

”Ministeren bedes oversende et notat, der redegør for udfaldet af forhandlingerne om en reform af EU’s landbrugsstøtte, herunder aftalens klimavirkninger og status for bruttoarealmodellen og andre danske forhandlingsprioriteter.”

Svar

Forhandlingerne om reformen af EU’s landbrugspolitik er gået ind i den afgørende fase efter, at Rådet og Europa-Parlamentet har fastlagt deres holdning til Kommissionens forslag. Vedlagt er notat om forhandlingerne om en reform af EU’s landbrugspolitik. Der redegøres for de vigtigste danske forhandlingsprioriteter herunder bruttoarealmodellen.

For yderligere detaljer henvises til allerede oversendte notater om landbrugsreformen senest samlenotat om rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19.-20. oktober 2020 oversendt til Folketingets Europaudvalg den 1. oktober 2020.

Mogens Jensen

/

Jesper Wulff Pedersen

Status for forhandlingerne om EU's landbrugsreform

Kommissionen fremlagde 1. juni 2018 sit forslag til en reform af EU's landbrugspolitik for 2021-2027. Efter at have afventet en aftale om EU's budget 2021-2027 indgik EU's landbrugsministre den 21. oktober 2020 en aftale om Rådets holdning til Kommissionens forslag, ligesom Europa-Parlamentet også den 20.-23. oktober 2020 stemte om sin holdning til reformforslaget. Det betyder, at de afsluttende trilogforhandlinger om et kompromis mellem Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen kan indledes snarligt. Nedenfor gives et overblik over hovedemnerne i forhandlingerne.

Baggrund

Kommissionens forslag fra 2018 lægger op til, at medlemsstaterne inden for en fælles ramme skal implementere landbrugspolitikken nationalt gennem en såkaldt strategisk plan, der blandt andet beskriver de støtteordninger, som planlægges i søjle 1 (direkte støtte mv.) og søjle 2 (landdistriktsstøtte). Planen godkendes af Kommissionen, og der indgår løbende opfølgninger på planen i implementeringsperioden. Denne nye tilgang landbrugspolitikken er fastholdt i både Rådet og Europa-Parlamentet, idet Europa-Parlamentet dog i sin position genindfører en række af de detaljerede kontrolelementer, som Kommissionen havde foreslået medlemsstaterne i højere grad selv kunne definere fremadrettet.

Følgende hovedemner kan derudover fremhæves:

Øremærkning

Kommissionens forslag fra 2018 indeholdt som noget nyt et krav om, at medlemsstaterne skal udarbejde 1-årige grønne støtteordninger i søjle 1 kendt som "eco-schemes". Kommissionens forslag indeholdt dog ikke noget krav om, hvor stort et beløb som medlemsstaterne skal afsætte til dette formål. I Rådets position indgår øremærkning på 20 % af søjle 1-midlerne til eco-schemes, mens det i Europa-Parlamentets position er 30 %. I begge institutioners positioner er der varierende muligheder for at tælle grønne indsatser i søjle 2 med i forhold til øremærkningen i søjle 1 i det omfang de grønne indsatser i søjle 2 ligger ud over den obligatoriske grønne øremærkning i søjle 2. Hertil kommer en indfasningsperiode i Rådets position, hvor der de to første år er mulighed for at overflytte midler til andre formål, herunder flytte midler til søjle 2, hvis alle muligheder for udmøntning via eco-schemes er udtømt. I forhold til grøn øremærkning i søjle 2 ligger Europa-Parlamentet en smule højere end Rådet (jf. tabel 1), men til gengæld kan en andel af støtten til for eksempel landbrug i bjergrige egne tælles med i Europa-Parlamentets forslag. Ambitionsniveauet i et endeligt kompromis skal således både vurderes i forhold til niveau for øremærkning og i forhold til, hvad der kan tælles med i den grønne øremærkning.

Tabel 1. Øremærkning til grønne formål

	Kommissions forslag	Rådets position	Europa-Parlamentets position
<i>Søjle 1</i>	-	20 %	30 %
<i>Søjle 2</i>	30 %	30 %	35 %

Endelig er der en forskellig tilgang i henholdsvis Rådet og Europa-Parlamentet i forhold til indholdet af eco-schemes, hvor Europa-Parlamentet lægger op til specifikke krav til hvilke typer af støtteordninger, som de enkelte medlemsstater skal udbyde. Her lægger Rådet op til, at medlemsstaterne har en større grad af frihed, men i begge tilfælde vil de konkrete ordninger skulle indgå i den strategiske plan, som Kommissionen vil skulle godkende.

Grønne danske prioriteter

Det fremgår af regeringens forhandlingsoplæg, at man lægger vægt på en forenkling af reglerne for støtteberettigede arealer i form af den såkaldte bruttoarealmodel, så landbrugerne modsat i dag gives incitament til at udvikle og bevare våde områder og/eller grønne biotoper på deres marker. I Rådets position indgår det, at medlemsstaterne kan vælge at tillade landbrugerne at have sådanne grønne biotoper på deres støtteberettigede areal, så længe disse biotoper ikke udgør den overvejende del af arealet. I Europa-Parlamentets position indgår et tilsvarende forslag, idet det dog fremgår, at de grønne biotoper maksimalt kan udgøre en 1/3 af marken.

Derudover fremgår det af både Rådets og Europa-Parlamentets position, at hvor der sker ændringer på landbrugsarealerne som følge af natur- eller klimatiltag kan arealerne forblive støtteberettigede. Tanken er, at det eksempelvis skal sikre, at en landbruger der vælger at indgå i et klimaprojekt om at stoppe for dræn og genetablere vandniveau ikke vil blive straffet økonomisk ved at miste landbrugsstøtten. I dag er denne mulighed snævert knyttet til de situationer, hvor arealer ændrer karakter som følge af et projekt knyttet til vandrammedirektivet eller som følge af et tilsagn under landdistriktsprogrammet.

Endelig fremgår det af regeringens forhandlingsoplæg, at man lægger stor vægt på at både søjle 2-ordninger og eco-schemes fra søjle 1 kan anvendes til at understøtte medlemsstaternes indsatser i forhold til centrale EU-regler som for eksempel vandrammedirektivet, Natura 2000, EU-krav i forhold til ren luft, pesticider, drikkevandsamt eventuelle EU-krav til reduktion af CO₂-udledninger. I dag er det muligt at anvende midler fra søjle 2 til at støtte krævede indsatser i forhold til vandrammedirektivet og Natura 2000, men der har ikke været opbakning i hverken Rådet eller Europa-Parlamentet til at udvide listen over grønne krav, som kan understøttes af landbrugspolitikken.

Fleksibilitet mellem søjlerne

Spørgsmålet om fleksibilitet mellem søjlerne bliver i rådsregi forhandlet af stats- og regeringscheferne i forbindelse med fastlæggelsen af den flerårige finansielle ramme. Som det fremgår af tabel 2, indebærer budgetaftalen fra juli 2020 en udvidelse af fleksibiliteten i forhold til Kommissionens forslag og reglerne i dag, mens Europa-Parlamentets forslag lægger op til en indskrænkning af mulighederne for fleksibilitet i forhold til Kommissionens forslag og situationen i dag. Det er ikke kutyme, at der sker væsentlige ændringer på de områder, som EU's stats- og regeringschefer har vedtaget.

Tabel 2. Flexibilitet mellem søjlerne

	2014-2020	Kommissionens forslag (juni 2018)	Rådets position (Det Europæiske Råds aftale juli 2020)	Europa-Parlamentets position
Fra søjle I til søjle II	15 %	15 %	25 %	12 %*
Hvis midlerne anvendes til grønne formål	-	Yderligere 15 %	Yderligere 15 %	-
Hvis midlerne anvendes til unge landbrugere	-	Yderligere 2 %	Yderligere 2 %	-
Fra søjle II til søjle I	15 %	15 %	25 %	5 %*
Medlemsstater med et gennemsnit for direkte betalinger under 90 % af EU-gennemsnittet	Yderligere 10 %	-	Yderligere 5 %	Yderligere 7 %*

* Midlerne der overføres mellem søjlerne må kun anvendes til grønne formål.

Capping

Kommissionens forslag indeholdt et krav om, at medlemsstaterne skulle indføre et såkaldt støtteloft for direkte støtte, hvilket også kaldes capping. En bedrift kunne med det forslag højst modtage 100.000 €, mens midler herover i Kommissionens forslag skulle omfordeles til mindre- og mellemstore bedrifter, eller overføres til anvendelse i søjle II. Det indgik i Det Europæiske Råds aftale om budgettet fra juli 2020, at capping af beløb over 100.000 € bliver frivilligt for medlemsstaterne at anvende. I Europa-Parlamentet kunne der ikke samles flertal for et af de mange ændringsforslag til spørgsmålet om capping, hvilket i udgangspunktet betyder, at Europa-Parlamentet formelt støtter Kommissionens forslag på capping. Der blev dog enighed i Europa-Parlamentet om, at medlemsstater der anvender capping vil kunne fratække halvdelen af lønningerne tilknyttet landbrugsaktivitet.

Koblet støtte

På niveauet for koblet støtte til specifikke sektorer lægger Rådet op til at fastholde det nuværende udgangspunkt på 13 + 2 %, mens Europa-Parlamentet fastholder Kommissionens forslag fra 2018 om 10 + 2 %. I begge tilfælde kan de ekstra 2 % kun anvendes til proteinafgrøder. Rådet har desuden blandt andet tilføjet bordoliven som en sektor, der vil kunne modtage koblet støtte. Europa-Parlamentet har derimod fjernet Kommissionens forslag om at give mulighed for koblet støtte til nonfood-afgrøder, som anvendes til produktion af produkter, der har potentiale til at kunne afløse fossile materialer.

Øvrige emner

Det ventes, at en lang række andre emner også vil blive genstand for svære forhandlinger mellem Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen. Der ventes for eksempel diskussion om krav og kontrol af mindre bedrifter og om disse eksempelvis kan undtages fra visse af de grønne konditionalitetskrav, som alle landbrugere ellers i henhold til Kommissionens forslag skal overholde for at modtage den direkte støtte. I den forbindelse ventes også generelle diskussioner om indholdet af konditionalitetskravene, ligesom der også ventes generelle diskussioner om spørgsmål relateret til kontrol og sanktioner i forhold til, hvorvidt disse skal være bestemt på EU-niveau eller om medlemsstaterne skal have en større eller mindre grad af fleksibilitet til at tilrettelægge dette efter nationale forhold. Derudover forventes også diskussion om midlertidig national støtte, som nyere medlemsstater kan anvende, hvor Rådet blev enige om, at medlemsstater der har benyttet det, kan fortsætte i næste periode, dog med faldende niveau for støtten fra 50 % til 30 % i 2027. Europa-Parlamentet blev blandt andet enige om, at det samlede midlertidige nationale støttebeløb, der kan ydes til landbrugere, skal begrænses til 50 % inden for hvert af de sektorspecifikke rammebeløb, som Kommissionen i 2013 har givet tilladelse til.

Videre proces

Trilogforhandlingerne mellem Rådet, Europa-Parlamentet og Kommissionen forventes indledt snarest muligt, men på grund af forhandlingernes kompleksitet ventes de tidligst at kunne afsluttes i begyndelsen af 2021. Det betyder, at reformen ikke som planlagt kan træde i kraft 1. januar 2021. I stedet er det forventningen, at reformen vil træde i kraft 1. januar 2023. Det skyldes, at medlemsstaterne skal have tid til at udarbejde de strategiske planer, der som nævnt skal godkendes af Kommissionen inden der kan udbetales landbrugsstøtte.